

Alexander in zijn puberjaren

Recensie

Alex Rowson, *De jonge Alexander. De wording van Alexander de Grote* (Amsterdam: Atlas Contact, 2022), 472pp. ISBN 9789045047393.

Als u altijd al had willen weten wat Alexander de Grote in zijn jeugd allemaal uitspookte, dan kan ik met veel plezier het nieuwste boek van Alex Rowson aanbevelen. De Brit heeft een vlot lezend en historisch sterk onderbouwd boek geschreven met de meer dan toepasselijke titel: *The Young Alexander*. Het boek is uitgegeven in 2022 en werd in hetzelfde jaar meteen ook al vertaald naar het Nederlands door Maarten Van der Werf en Sjaak de Jong die er *De jonge Alexander* van maakten.

Het boek beslaat een dikke 300 pagina's aan tekst en bestaat uit twee delen. Deel één heeft als titel 'Prins' en deel twee 'Koning', verwijzend naar de verschillende functies die Alexander in zijn leven heeft bekleed.

De kenners onder u zullen zich afvragen waarin een boek over de jonge Alexander verschilt van andere werken over Alexander de Grote. Met zijn 32 levensjaren is onze blonde protagonist niet bepaald oud geworden. Het grote verschil bestaat erin dat de meeste boeken over Alexander de Grote zijn campagne in het Oosten beschrijven. Die gaan uitgebreid in op zijn verovering van het Perzische Rijk: in 334 v.Chr liep hij Anatolië onder de voet, stootte door tot in India en eindigde met de inname van Babylon in het huidige Irak waar hij overleed in 323 v.Chr.

Rowson focust zich op een geheel andere periode en eindigt zijn verhaal in 334 v.Chr. Op dat moment is onze jonge koning ongeveer 21 jaar en daarmee stopt het boek. Of niet helemaal. De auteur voegde nog een korte epiloog toe die ook het laatste decennium van Alexanders leven beschrijft. Niet meer dan een uitsmijter. Het echte verhaal dat verteld wordt, begint bij de geboorte van Alexander en eindigt met zijn oversteek over de Hellespont van Europa naar Azië.

Alexander de Grote is op zijn zachtst uitgedrukt een intrigerend figuur. Iedereen weet wel wie hij is, maar wat hij nu precies allemaal heeft gedaan is vaak minder bekend. Het kan dan ook geen kwaad dat Alex Rowson dit zeer toegankelijke en interessante boek over deze historische figuur heeft geschreven.

Het is gevaarlijk om de inhoud van een boek te voorspellen op basis van de achterflap, maar 'De Jonge Alexander' belooft de lezer een schat aan nieuwe informatie over '[d]e eerste twee decennia' van Alexanders leven. Een 'vergeten' verhaal dat eindelijk 'bovengronds' komt door recente archeologische ontdekkingen. Klinkt als muziek in de oren!

Rowson slaagt er op overtuigende wijze in om op verschillende momenten in zijn boek aan te tonen wat de meerwaarde van archeologie is en hoe de verbeterde technieken ervoor hebben gezorgd dat we de laatste decennia steeds meer te weten komen over onze geschiedenis. De ontdekking van Macedonische versterkingen in Thracië (in het huidige Bulgarije), een massagraf van gestorven Macedonische soldaten in Chaeroneia of een heleboel speerpunten. Allemaal zeer interessant en leerrijk voor de context van de uitspattingen van Alexander en zijn vader Filippus, die allebei oorlog hebben gevoerd in het koninkrijk Macedonië en de buitengrenzen ervan (Illyrië, Thracië en de Griekse stadsstaten).

De grootste aandacht gaat naar de ontdekking in de 20^e eeuw van enkele tumuli in Vergina (Griekenland), waarvan men nu relatief zeker weet dat het de oude hoofdstad was van het Macedonische koninkrijk: Aigai. Groter nieuws is dat men er nu van uitgaat dat men de begraafplaats van Filippus heeft ontdekt en dat die relatief intact is gebleven. Rowson verwerkt de ontdekking van deze graftombes in onderdelen van verschillende hoofdstukken in het boek. En terecht. Dit is een monumentale archeologische ontdekking die van enorm belang is voor de analyse van de Macedonische geschiedenis.

Als u zich nu afvraagt of al deze archeologische ontdekkingen wel zoveel over Alexander zijn jeugd prijsgeven, heb ik daar eigenlijk weinig te brengen.

Het probleem van archeologie is dat het niet zo geschikt is om gebruikt te worden als basis voor iemands concrete levensverhaal. Als ik heel het boek van Rowson nog eens doorblader, maakt archeologie zowat één derde of minder uit van heel de historische analyse. De rest is gebaseerd op ander, vooral geschreven bronnenmateriaal. En de andere bronnen, die kennen we al een tijdje. Daar voegt dit boek weinig tot niets nieuws aan toe. Op zich is dat niet erg. Het is interessant om de bestaande bronnen nog eens onder het licht te houden en daarbij de nadruk te leggen op de eerste levensjaren van Alexander en niet op de laatste. Dat neemt niet weg dat Rowson voor een groot stuk geschiedenis schrijft die al een keer werd geschreven. Daar voegen een paar recente archeologische ontdekkingen weinig aan toe. Hier en daar neemt de Britse schrijver bovendien nogal kritiekloos een aantal beweringen uit de oudheid over die ondertussen door veel historici toch al ernstig in twijfel zijn getrokken.

Het zijn kritische kanttekeningen die geen afbreuk doen aan het feit dat De jonge Alexander een sterk onderbouwd historisch werk is geworden. Rowson heeft lange tijd in Griekenland verbleven om er de archeologische sites uitgebreid te bezoeken en hij maakt er geen geheim van dat hij voor een groot stuk leunt op geschreven bronnen. Zo'n duizend voetnoten met bronverwijzingen, netjes opgelijst achteraan het boek en een verklarende woordenlijst van zowat 14 pagina's: daar kan een historisch mens al mee thuis komen.

Bovendien heeft de Britse schrijver mij verrast met zijn meer dan genuanceerde visie op de persoon van Alexander en wisselt hij zijn bewondering voor de prestaties van deze historische figuur af met zijn afkeer voor de slachtingen en oorlogen die Alexander in gang heeft gezet: '[het] is zaak dat iedereen die zijn verhaal leest, een poging doet de glorieuze verhalen en de prijs aan mensenlevens tegen elkaar af te wegen.' Mooier zou ik het niet kunnen verwoorden.

'De jonge Alexander' is een fascinerend, vlot geschreven en historisch sterk onderbouwd boek. Als u zich niet laat misleiden door de achterflap en een gezonde interesse hebt voor één van de grootste veroveraars uit de menselijke geschiedenis, kan ik u dit boek meer dan aanbevelen. Enkel als u een boek vol zuiver archeologische ontdekkingen verwacht, bestaat de kans dat u een beetje bedrogen uitkomt.

Filip Zweifel
alexandrosdegrote@gmail.com

